

SAALISTODISTUSJÄRJESTELMÄ 1.1.2010 LUKIEN

1. Kalastustuotteiden Euroopan unioniin tuontia ja Euroopan unionista vientiä koskevia määräyksiä

Euroopan unionin neuvoston ja komission asetukset laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevasta järjestelmästä tulivat sovellettaviksi unionin jäsenmaissa 1.1.2010.

Edellä tarkoitettuja ns. LIS-asetuksia ovat:

Neuvoston asetus (EY) N:o 1005/2008

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:286:0001:0032:FI:PDF>

komission asetukset (EY) N:o 1010/2009

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:280:0005:0041:FI:PDF>

ja (EU) N:o 86/2010

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:026:0001:0016:FI:PDF>

Asetuksissa on säädetty **saalistodistusjärjestelmästä**, joka komission asetuksen 86/2010 liitteessä I luetelluin poikkeuksin koskee Euroopan unionin ulkopuolisista maista (nk. kolmannet maat) unioniin tuotavia kalastustuotteita ja unionista kolmansiin maihin vietäviä kalastustuotteita. Järjestelmän piiriin kuuluvat sekä jalostamattomat että jalostetut kalastustuotteet. Unionin ulkopuolisiin nk. kolmansiin maihin kuuluvat saalistodistusjärjestelmää sovellettaessa myös ETA-maat kuten Islanti ja Norja.

Miksi saalistodistusjärjestelmä on otettu käyttöön?

Laiton, ilmoittamaton ja sääntelemätön kalastus (nk. LIS-kalastus) on yksi merkittävimmistä ihmisen harjoittamista toimista, jotka uhkaavat kestäviä kalakantoja maailmanlaajuisesti. EU on maailman suurin kalastustuotteiden tuoja, mistä seuraa, että se on myös laittomasti pyydetyn kalan suurmarkkina-alue. Komission arvioiden mukaan unioniin tuodaan laittomasti pyydettyä kalaa vuosittain noin 1,1 miljardin euron arvosta.

Saalistodistus osoittaa kalan laillisesti pyydettyksi

Saalistodistus on yksi tulliselvitykseen liitettävistä asiakirjoista saalistodistusjärjestelmään kuuluvia kalastustuotteita Euroopan unioniin tuotaessa. Asianmukaisesti varmennetulla saalistodistuksella maahantuoja osoittaa, että kala, josta kalastustuote on jalostettu, on pyydetty pyyntialueella voimassa olevien kalastusta koskevien säädösten ja määräysten mukaisesti.

Järjestelmän piiriin kuuluvia kalastustuotteita Euroopan unionista vietäessä saalistodistus tulee liittää tullausasiakirjoihin, jos kalastustuote tuodaan myöhemmin takaisin unionin sellaisenaan tai jatkojalostettuna. Kolmas maa voi myös vaatia saalistodistuksen, vaikka tuotteen ei olisikaan tarkoitus palata Euroopan unionin markkinoille. Norja, Islanti ja Thaimaa ovat tähän mennessä (helmikuu 2010) ilmoittaneet edellyttävänsä, että sinne tuotavissa kalastustuotteissa on asianmukaisesti varmennettu saalistodistus.

Todistuksessa on tietoa mm. tuotteesta, kalastusaluksesta, pyyntialueesta ja kuljetustavasta. Todistuksen on oltava sen maan (lippuvaltio) toimivaltaisen viranomaisen varmentama, jonka lipun alla kalastustuotteen pyydystänyt kalastusalus purjehtii. Varmentaessaan saalistodistuksen lippuvaltion toimivaltainen viranomaisen todistaa, että tuote-erässä käytetty kala on pyydetty lakien ja määräysten mukaisesti.

Saalistodistusjärjestelmän piiriin kuuluvat kalastustuotteet

Määräykset koskevat eräin poikkeuksin tullikoodeksin ryhmässä 03 mainittuja sekä nimikkeissä 1604 ja 1605 lueteltuja käsittelemättömiä ja käsiteltyjä kalastustuotteita. Poikkeuksista on säädetty komission asetuksen (EU) N:o 86/2010 liitteessä I.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:026:0001:0016:FI:PDF>

Järjestelmä ei koske ennen 1. tammikuuta 2010 pyydettyä kalaa. Saalistodistusmääräyksiä ei sovelleta tuonnissa eikä viennissä ennen 1. tammikuuta 2010 pyydettyihin saaliisiin eikä tällaisista saaliista valmistettuihin kalastustuotteisiin. Tuojan ja viejän on kuitenkin valmistauduttava todistamaan, että 1.1.2010 jälkeen maahan tuotu tai maasta viety kalastustuote on valmistettu ennen 1.1.2010 pyydystetystä saaliista.

2. Kalastustuotteiden tuonti EU:hun ja Suomeen

Maahantuojan velvollisuus on toimittaa asianmukaisesti varmennettu saalistodistus sen EU-maan toimivaltaiselle viranomaiselle, johon kalastustuote on tarkoitus tuoda. Suomessa toimivaltaisia viranomaisia tarkastamaan unioniin tuotaviin kalastustuotteisiin liittyvät saalistodistukset ovat Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Uudenmaan ELY-keskus) ja Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Kaakkois-Suomen ELY-keskus). Kaakkois-Suomen ELY-keskus tarkastaa toimialueellaan Euroopan unioniin maahantuotavien kalastustuotteiden

saalistodistukset ja Uudenmaan ELY-keskus kaikkialla muualla Suomessa unioniin tuotavien kalastustuotteiden saalistodistukset.

Kalastustuotetta ei saa tuoda maahan, jos asianmukaisesti varmennettua saalistodistusta ei ole liitetty tulliselvitysasiakirjoihin. Saalistodistuksen toimittamiselle on säädetty neuvoston asetuksessa 1005/2008 (art. 16) ja komission asetuksessa 1010/2009 (art. 8 ja liite VI) määräajat, joiden noudattamatta jättäminen voi myös aiheuttaa tuonin epäämisen. Tuonti voidaan myös evätä, jos tuotaviksi aiotut tuotteet eivät ole samoja kuin ne, jotka on mainittu saalistodistuksessa. Puutteellisesti täytetty saalistodistus voi myös johtaa tuonin epäämiseen. Luettelo epäämisperusteista on neuvoston asetuksen 1005/2008 18 artiklassa.

Määräajat saalistodistusten toimittamiselle

Neuvoston ja komission edellä mainituissa asetuksissa (1005/2008 ja 1010/2009) on asetettu määräajat, joiden rajoissa saalistodistukset on Suomessa ennen tuotteen maahantuontia viimeistään toimitettava ELY-keskuksille. Määräajat vaihtelevat kalastustuotteen kuljetustavasta riippuen:

- Lentoteitse: 4 tuntia
- Maanteitse: 2 tuntia
- Rautateitse: 4 tuntia
- Konttialuksella: 3 työpäivää

Viejän ja maahantuojan velvollisuudet

Kolmannessa maassa olevan viejän velvollisuus on huolehtia, että vietävässä kalastustuotteessa on asianmukaisesti varmennettu saalistodistus. Maahantuojan velvollisuus on varmistua siitä, että viejä toimittaa hänelle asianmukaisesti varmennetun saalistodistuksen, ja että se toimitetaan säädettyissä ajoissa toimivaltaiselle ELY-keskukselle tarkastettavaksi. Saalistodistuksen on seurattava tämän jälkeen kalastustuotteiden mukana koko jalostusketjun ajan.

Euroopan komission internetsivuilla

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/external_relations/illegal_fishing_fi.htm on luettelo kolmansien maiden toimivaltaisista viranomaisista ([List of flag State notifications](#)). Luettelosta maahantuojia voi tarkistaa, että saalistodistusmalli on komission hyväksymä ja että sen varmentanut viranomainen on ilmoitettu komissiolle. Luetteloa päivitetään jatkuvasti.

Kolmansien maiden saalistodistusmallit

Euroopan unionin saalistodistuksen malli on vahvistettu neuvoston asetuksessa 1005/2008. Komission asetuksen 1010/2009 liitteessä IV on vahvistettu myös malli yksinkertaisesta saalistodistuksesta. Komissio on kuitenkin hyväksynyt useita kolmansien maiden käyttämiä saalistodistusmalleja käytettäväksi unionin saalistodistusmallin rinnalla. Norjan, Yhdysvaltojen ja

Uuden Seelannin saalistodistusmallit löytyvät komission asetuksen 86/2010 liitteistä. Komissio on luvannut myös julkaista mallit internetsivuillaan.

Kolmannen maan toimivaltainen viranomainen varmentaa saalistodistuksen allekirjoituksellaan ja leimallaan. Suomen toimivaltaisilla viranomaisilla on pääsy Euroopan unionin komission ylläpitämille internet-sivuille, joissa on tiedot kolmansien maiden toimivaltaisten viranomaisten allekirjoituksista ja leimoista. Luettelo kolmansien maiden toimivaltaisista viranomaisista on myös komission internetsivuilla

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/external_relations/illegal_fishing_fi.htm. Suomen toimivaltaiset viranomaiset eli Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskukset tarkastavat saalistodistukset ja tutkivat samalla niiden aitoutta.

Saalistodistuksien tarkastaminen Suomessa

Saalistodistus on yksi tullausasiakirjoista. Tullauksen yhteydessä tulli tarkastaa alkuperäisen saalistodistuksen olemassaolon. Tulli ei kuitenkaan lähtökohtaisesti tutki saalistodistuksen asianmukaisuutta, vaan sen tarkastavat Kaakkois-Suomen tai Uudenmaan ELY-keskukset. Kaakkois-Suomen ELY-keskus tarkastaa toimialueellaan Euroopan unioniin maahantuotavien kalastustuotteiden saalistodistukset ja Uudenmaan ELY-keskus kaikkialla muualla Suomessa unioniin tuotavien kalastustuotteiden saalistodistukset. Maahantuontiselvitysten jouduttamiseksi maahantuojien toivotaan lähettävän saalistodistukset sähköpostilla tai faksilla toimivaltaiseen ELY-keskukseen mahdollisimman nopeasti.

1. Saalistodistuksen toimittaminen Uudenmaan tai Kaakkois-Suomen ELY-keskukseen tarkastettavaksi ennen tulliselvityksen aloittamista

Tuojan tai hänen edustajansa tulee toimittaa skannattuna sähköpostilla tai faksilla saalistodistus Uudenmaan tai Kaakkois-Suomen ELY-keskukseen vähintään neuvoston ja komission asetuksissa säädettyissä määräajoissa (tavara tulee lentoteitse 4 tuntia, maanteitse 2 tuntia, rautateitse 4 tuntia tai konttialuksella 3 työpäivää) ennen kalastustuotteen maahantuontia.

Jotta tuontiselvitykset hoituisivat sujuvasti, tuojien kannattaa toimittaa saalistodistukset toimivaltaiselle ELY-keskukselle heti saatuaan todistuksen omalta yhteystaholtaan. Tällä tavalla ELY-keskukselle jää aikaa tarkastaa saalistodistuksia ja pyytää mahdollisia lisäselvityksiä ja vältetään tarpeettomat seisokit tullissa.

ELY-keskus toimittaa alustavasti hyväksymänsä saalistodistuksen (saalistodistuskopion) alustavaa hyväksymistä koskevalla merkinnällä varustettuna tuojalle tai hänen edustajalleen. Kun kalastustuotteet saapuvat Suomeen ja tullaus tehdään, tuoja liittää tullausasiakirjojen mukaan sekä alkuperäisen saalistodistuksen että toimivaltaisen ELY-keskuksen alustavalla hyväksymismerkinnällä varustetun saalistodistuskopion. Jos maahantuojia ei ole vielä saanut ELY-keskukselta alustavasti hyväksytyä saalistodistuskopiota, tuojan tulee menetellä, kuten jäljempänä kohdassa 2 selostetaan.

Edellä kuvatulla menettelyllä pyritään varmistamaan, että tullin ei pääsääntöisesti tarvitse tullausasiakirjoja käsitellessään enää pyytää ELY-keskukselta saalistodistusten hyväksyntää, mikä

nopeuttaa saalistodistuksen käsittelyä tullissa. Riittää kun maahantuojia liittyy tullausasiakirjoihin alkuperäiset saalistodistukset ja ELY-keskuksen hyväksymät saalistodistuskopiot. On kuitenkin huomattava, että Euroopan unionin komissio koordinoi saalistodistusjärjestelmän toimeenpanoa jäsenmaissa ja toimittaa jäsenmaille jatkuvasti kalastustuotteita koskevia tietoja. Toimivaltainen ELY-keskus ja/tai tulli voivat missä tahansa vaiheessa ennen tuotteen lopullisen maahantulon hyväksymistä pyytää lisäselvityksiä saalistodistuksista ja kalastustuotteista ja evätä tuotteen maahantulo, vaikka ELY-keskus olisikin jo alustavasti hyväksynyt saalistodistuksen.

Tulli toimittaa tullauskäsittelyn jälkeen alkuperäiset saalistodistukset Uudenmaan tai Kaakkois-Suomen ELY-keskukseen arkistoitaviksi.

2. Saalistodistuksen tarkastaminen tullauksen yhteydessä

Mikäli kalastustuotteen maahantuojalla tai hänen edustajansa ei toimita saalistodistusta toimivaltaiselle ELY-keskukselle alustavasti hyväksyttäväksi ennen tuotteen maahan saapumista tai ELY-keskus ei voi hyväksyä saalistodistusta alustavasti, saalistodistusten hyväksymismenettely alkaa vasta tullauksen yhteydessä.

Tuoja toimittaa alkuperäiset saalistodistukset tullille muiden tullausasiakirjojen mukana. Tulli lähettää saalistodistuksen toimivaltaiselle ELY-keskukselle tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi. Vasta kun tulli on saanut ELY-keskukselta ilmoituksen saalistodistuksen hyväksymisestä, tulli voi vapauttaa kyseisten kalastustuotteiden maahantuonnin, jos tullausasiakirjat ovat muutoin hyväksyttävissä.

3. Saalistodistusten tarkastamiseen liittyviä osoitteita

Saalistodistukset toimitetaan maahantuontipaikan perusteella

sähköpostilla (skannattuina) Uudenmaan ELY-keskus: LIS.uusimaa@ely-keskus.fi

tai

Kaakkois-Suomen ELY-keskus: LIS.kaakkois-suomi@ely-keskus.fi

faxilla Uudenmaan ELY-keskus: (09) 876 4683 tai Kaakkois-Suomen ELY-keskus: (05) 379 4550

Postiosoitteet:

Uudenmaan ELY-keskus, kalatalousasiat, PL 36, 00521 Helsinki

Kaakkois-Suomen ELY-keskus, kalatalousasiat, PL 1041, 45101 Kouvola

3. Kalastustuotteiden vienti kolmansiin maihin

Milloin saalistodistus tarvitaan kalaa tai kalastustuotteita Euroopan unionista viettäessä?

Saalistodistusjärjestelmä koskee lähtökohtaisesti kaikkia, jotka kaupallisessa tarkoituksessa vievät kalaa tai kalastustuotteita Euroopan unionin ulkopuolisiin maihin. Unionista vietävään kalaan ja kalastustuotteisiin sovelletaan samoja neuvoston ja komission LIS-asetuksia kuin unioniin tuotavaan kalaan ja kalastustuotteisiin. Saalistodistusjärjestelmää sovelletaan tullikoodeksin ryhmässä 03 mainittuihin sekä nimikkeisiin 1604 ja 1605 kuuluviin käsittelemättömiin ja käsiteltyihin kalastustuotteisiin. Poikkeuksista on säädetty komission asetuksen 86/2010 liitteessä I.

Jos kala tai kalastustuote viedään kolmanteen maahan ja tuodaan myöhemmin esimerkiksi jatkojalostettuna takaisin Euroopan unioniin, toimivaltaisen viranomaisen varmentama saalistodistus tulee liittää vientiasiakirjoihin. Kolmas maa voi myös vaatia saalistodistuksen, vaikka tuotetta ei olisikaan tarkoitus tuoda unioniin takaisin. Tällä hetkellä (helmikuu 2010) Norja, Islanti ja Thaimaa ovat ilmoittaneet vaativansa saalistodistuksen Euroopan unionista tuotaviin kalastustuotteisiin.

Saalistodistuslomakkeet ja niiden täyttäminen (katso myös erillinen ohje lomakkeen täyttämistä)

Saalistodistuslomakkeet ovat tulostettavissa maa- ja metsätalousministeriön ja ELY-keskusten internetsivuilta. Maa- ja metsätalousministeriön sekä ELY-keskusten internetsivuilla on PDF-lomakepohjat kolmella eri kielellä (suomi/ruotsi/englanti). Jos käyttää muuta kuin englanninkielistä lomaketta, on huomattava, että on mahdollista, että saalistodistuksen käsittely vastaanottavassa kolmannessa maassa hidastuu tai jopa estyy.

Saalistodistuslomakkeen täyttävät ja allekirjoittavat sekä kalastaja tai kalastajan edustaja että viejä tai viejän edustaja. Kun lomake on täytetty, sen voi tulostaa. On myös mahdollista tulostaa pelkkä lomakepohja ja täyttää tiedot käsin lomakepohjaan. Kummassakin tapauksessa on tärkeää muistaa allekirjoittaa täytetty lomake.

Saalistodistuslomake on jaettu eri osioihin, jotka on numeroitu 1-10. Tummennetut kohdat täyttää viranomainen ja vaaleat kohdat kalastaja ja viejä. On mahdollista, että kolmannen maan viranomaiset voivat vaatia lisätietoja tai muun kuin EU:n LIS-asetuksissa määritellyn saalistodistuslomakkeen käyttämistä. Kannattaa etukäteen ottaa yhteyttä kolmannen maan maahantuojaan ja tarkistaa paikalliset vaatimukset.

Kaikki saalistodistukset Suomessa varmentaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Uudenmaan ELY-keskus). Viejän velvollisuus on huolehtia, että kalastustuotteita Euroopan

unionista kolmansiin maihin vietäessä niitä seuraa asianmukaisesti varmennettu saalistodistus. Viejän tai viejän edustajan tulee toimittaa asianmukaisesti täytetty saalistodistuslomake Uudenmaan ELY-keskukseen jollain seuraavista tavoista.

1. Varmennuksen hakeminen sähköpostilla

Kalastajan/hänen edustajansa sekä viejän/hänen edustajansa allekirjoittama skannattu saalistodistuslomake toimitetaan sähköpostilla Uudenmaan ELY-keskukseen:

LIS.uusimaa@ely-keskus.fi

2. Varmennuksen hakeminen kirjeellä

Kalastajan/hänen edustajansa sekä viejän/hänen edustajansa allekirjoittama alkuperäinen saalistodistuslomake toimitetaan kirjeellä Uudenmaan ELY-keskukseen:

Uudenmaan ELY-keskus/kalatalouspalvelut: PL 36, 00521

3. Varmennuksen hakeminen faksilla

Kalastajan/hänen edustajansa sekä viejän/hänen edustajansa allekirjoittama saalistodistuslomake lähetetään faksilla:

Uudenmaan ELY-keskus/kalatalouspalvelut: (09) 876 4683

Uudenmaan ELY-keskus varmentaa saalistodistuksen

Varmennuksen tarkoituksena on osoittaa, että vietäväksi tarkoitettu kalaerä on pyydetty pyyntialueella voimassa olevien säädösten ja kalastusmääräysten mukaisesti. Keskeisiä asiakirjoja, joihin varmennusta myönnettäessä tutustutaan, ovat kalastuspäiväkirja ja saalis- ja ostoilmoitukset. Varmennusta ei voida esimerkiksi myöntää, jos kalastusaluksen päällikkö ei ole toimittanut vietävää erää koskevaa kalastuspäiväkirjan sivua saaliin purkupaikan ELY-keskukseen.

On tärkeää, että Uudenmaan ELY-keskukseen lähetettäviin saalistodistuslomakkeisiin on huolellisesti täytetty kaikki tarvittavat tiedot. Jos saalistodistuslomake on puutteellisesti täytetty, Uudenmaan ELY-keskus ei voi varmentaa saalistodistusta, vaan sen on pyydettävä asiakirjojen täydentämistä. Jos erää koskevaa purkuilmoitusta (kalastuspäiväkirjan sivu) ei ole asianmukaisesti annettu purkupaikan ELY-keskukselle, Uudenmaan ELY-keskus ei voi myöskään varmentaa saalistodistusta, vaan se joutuu odottamaan purkuilmoituksen täsmentymistä.

Uudenmaan ELY-keskus toimittaa varmentamansa saalistodistuksen viejälle

Varmennettu saalistodistus toimitetaan viejälle samalla tavalla kuin viejä toimitti saalistodistuslomakkeen Uudenmaan ELY-keskukselle (sähköposti, faksi, kirje), jos muusta toimittamistavasta ei ole sovittu. On kuitenkin syytä huomata, että Uudenmaan ELY-keskus ei voi taata, että kolmannen maan viranomaiset hyväksyvät sähköpostilla tai faksilla viejälle lähetetyn varmennetun saalistodistuksen. Tällainen saalistodistushan on teknisesti kopio alkuperäisestä saalistodistuksesta. Ainoastaan asianmukaisesti täytetty saalistodistus, jossa on alkuperäinen Uudenmaan ELY-keskuksen allekirjoitus ja leima, on LIS-asetuksissa tarkoitettu varmennettu saalistodistus.

4. Lisää tietoa saalistodistusjärjestelmästä

Uudenmaan ELY-keskuksen yhteystiedot (tuonti ja vienti)

Sähköposti: LIS.uusimaa@ely-keskus.fi

Jukka Linder p. 040 722 5421

Mikael Nikiforow p. 040 562 5400

Markku Marttinen p. 040 722 2480

Sähköpostiosoitteet mallia etunimi.sukunimi(at)ely-keskus.fi

vaihde 020 636 0070 ja fax (09) 876 4683

Postiosoite: Kalatalouspalvelut, PL 36, 00521 Helsinki

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen yhteystiedot (tuonti)

Sähköposti: LIS.kaakkois-suomi@ely-keskus.fi

Mikko Malin p. 040 717 1298

Irmeli Tenhunen p. 050 439 5723

Tuomas Oikari p. 040 717 1290

Sähköpostiosoitteet mallia etunimi.sukunimi(at)ely-keskus.fi

vaihde 020 636 0090 ja fax (05) 379 4550

Postiosoite: Kalatalouspalvelut, PL 1041, 45101 Kouvola

Maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosaston yhteystiedot

Maija Mela, p.160 52196 tai 040 523 7695,

Heikki Lehtinen, p. 160 52902 tai 040 770 9496

Ali Lindahl, p.160 54163 tai 040 7577 507

Sähköpostiosoitteet mallia etunimi.sukunimi(at)mmm.fi

Vaihde (09) 16001

Fax (09) 1605 2640

Postiosoite: Kala- ja riistaosasto, Elinkeinokalatalouden yksikkö, LIS-asiat, PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO